

15 הריב בין רועי לוט ורועי אברהם

פרשת לך לך, פרק יג, פסוקים א-יב

רקע עיוני

אברהם חזר ממצרים כבד מאוד במקנה בכסף ובזאת (פסוק ב). לוט שהלך עם אברהם והשתיד למחנהו נתנה מברכתו של אברהם וגם לו היוצאן ובקר ואוהלים (פסוק ה). יש להניח שלוט התעשר בזכות הליכתו עם אברהם (כך זכה גם לבן בזכות יעקב). אברהם ולוט יצאו למסעם בחיפוש אחר מקום מרעה ומקורות מים למקנם הרב, ועל רקע זה פרץ ריב בין רועי לוט לרועי אברהם, "ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו" (פסוק ו).

אברהם ולוט, שניהם היו בעלי עדרים גדולים, ובעונת הקיץ שטחי המרעה היו מוגבלים, על כן לא יכלו עוד לשבת יחדיו והם נאלצו להיפרד. אברהם התגלה כרודף שלום המנהל את מעשיו בתבונה ובשיקול דעת. הוא ניסה לפתור את הבעיה בדרכי שלום והתעלה בכך שאפשר ללוט לבחור ראשון את האזור הרצוי לו. הבחירה המוצעת היתה בין ימין לשמאל – בין הצפון לדרום (פסוק ט). לוט לא עשה מה שאברהם ביקש, הוא לא בחר בימין וגם לא בשמאל אלא בכיכר הידרן שבמזרח. לוט חיפש מקום נוח וטוב. נוח – שלא יצטרך לנדוד שוב ושוב כדי למצוא מרעה לצאן, וטוב – להגדלת רכושו. הסביבה האנושית לא הפריעה לו, הוא היה מוכן לגור במקום של רשעים.

בסיפור זה נדגש שני רעיונות עיקריים:

א. המריבה ופתרתה – "ויהי ריב בין לעי מקנה אברם ובין לעי מקנה לוט (פסוק ז).

ב. אברהם רחף שלום – "אל נא תהי מריבה ביני ובינך..." (פסוק ח).

בסיפור על תחילת מסעותיו של אברהם בארץ רצוי להציג מפה פיקטורית שתמחיש לילדים את המקומות שאליהם הגיע אברהם במסעותיו (על השימוש במפה ראו במבוא).

יטו ב" מדבר",
בתוך הארץ,
ויליה "מדבר"

ים, לבין אנשי
יו מצויים ליד

ומד כאן בניגוד
ומקנה. כך יכלו
וורו של דוד על
ולכים ב, ב, כד).
בעל חצור.

ב כוח רבו למשל
ענה, והוא אזור
המסוק המתאר
ו לאזור הדלתה.
י החזא את ארץ
מצא לוט פתרון

משקת, ועד היום

ח).

דוד לספר

אברהם, ש'רה ולוט חזרו ממצרים, ואתם העבדים הרבים, הרועים, הצאן, הבקר וכל הרכוש הרב שחיה לכם.

ואברהם פָּכַד מֵאֵר, פִּמְקֵנָהּ פִּפְסָף וּבְזָהָב

פסוק ב

זוכרים מהיכן היה לאברהם כל המקנה? כל העושר, הכסף והחזב? אברהם חזר לבית אל, למקום שבו הוא גר לפני שירד למצרים. חגגת יכולה להצביע על המקום במפה ולהצמיד לו אותך, או שתשאל מי מחללים זוכר היכן בית אל. הילד שיצביע על המקום יצמיד את האותך.

וְגַם לָלוֹט הוֹלֵךְ אֶת אַבְרָם, הָיָה יְצָאן וּבְקָר וְאֵהָלִים.

פסוק ה'

וגם לוט חזר לבית אל עם הרבה צאן ובקר. יום יום יצאן רועי אברהם ורועי לוט עם העדרים למרעה. הם היפשו שדות מרעה, שדות שיש בהם עשב רב למאכל העיזים, הכבשים והפרות. וכשנגמר העשב... הלכו לחפש מקום אחר.

יום אחד נפגשו רועי אברהם ורועי לוט כאחד השדות. רועי לוט אמר: "אין כאן די עשב לשני העדרים. לכו לחפש לכם מקום אחר!"

בפסוק ו הכתוב מדגיש זאת פעמיים:
* "ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו כי הוזה רכוש רב"
* "ולא יכלו לשבת יחדו".
העדרים הנודלים והמרעה המצומצם גרמו לריב.

ענו רועי אברהם: "גם אנחנו רועים להישאר כאן, פה יש הרבה עשב למרעה ומים להשקות את הצאן".

הרועים צעקו זה על זה והתחילו לריב ביניהם. מה אתם חושבים, מה הם אמרו זה לזה:

מאחר שריב מאפיין התנהגות של ילדים, ייתכן שיהיה להם קל להזדהות עם הסיפור ולרבע במילים את חילופי הדברים שהתנהלו בין הרועים.

גם כאן, העיקרון המנחה הוא ההרחבה – השלמת החסר בכתובים. השלמת פערים. הכתוב מספר בהכללה "ותחיל מריבה", אך פרטי המריבה אינם כתובים. הילדים ישלמו במילים של להם ומגסיסונים את פרטי המריבה החסרים בכתוב, או שהגננת חספה. לדוגמה, היא תתאר סיטואציה שבה רועי לוט מספרים לו על בעיותיהם עם רועי לוט. אפשר אברהם מספרים לו על בעיותיהם עם רועי לוט. אפשר להתחיל את הריב.

אחר כך באו הרועים אל לוט ואל אברהם וסיפרו להם על המריבות. רועי לוט אמר ללוט: "כל פעם שאנחנו באים לשדה, רועי אברהם תופסים לנו את כל השטח".
ורועי אברהם אמרו: "אנחנו הגענו ראשונים!"
רועי לוט אמר: "אי אפשר להמשיך ככה, התייששים של אברהם נוגחים את התייששים שלנו".

ואילו רועי אברהם אמרו לאברהם: "הם לוקחים לעצמם את כל השטחים הטובים ומשאירים לנו מקומות עם מעט עשב".
לעתים די בדוגמה אחת מביטויי הריב כדי שהילדים יוכלו להמשיך ולהתבטא בעצמם.

לוט קיבל את הצעתו של אברהם. הוא הסתכל לכל הכיוונים, לא רק לימין ולשמאל אלא גם קדימה ואחורה. הוא רצה לבחור במקום הכי טוב והכי נוח לו.

וַיֵּשֶׁא לֹט אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת כָּל פְּנֵי הָהָרִים

פסוק י

אברהם יכול היה לקרוא ללוט ולומר לו: "שמע לוט, אני הבאתי אותך לארץ הזאת, בוכות יש לך הרבה צאן ובקר, אתה חייב לשמוע בקולי. לך תאמר לרועים שלך שיפסיקו לריב". אבל אברהם לא אמר ללוט אפילו דבר אחד מכל הדברים האלה.

מה אמר אברהם ללוט? הוא לא דבר אתו בכנס אלא בלשון בקשה – "אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רעיך, כי אנשים אחים אנחנו".

לוט ראה את כיכר הירדן ואמר בלבו: איזה מקום יפה כיכר הירדן! שם ירוק כל השנה, יש שם הרבה מים, הנחלים ארמים ומשקים את האדמה מעצמם, ממש כמו במצרים.

כָּנָן הָ הַבְּאֵרַן מִצְרַיִם

פסוק י

אפשר להשתמש בשני דימויים יפים אלה, כי הם מהווים סיכום של יחידות סיפוריות המוכרות כבר לילדים.

אזכרים ילדים, בגן בעון היה נהר שהשקה את השדות. בארץ מצרים ישנו הנילוס (היאור) שסימיו משקים את השדות ואין צורך לדאוג אם ירד גשם או לא. כך גם בכיכר הירדן היה תמיד מים והכול היה ירוק. לוט חשב: כדאי לי לגור שם!

נאז הוא פנה אל אברהם ואמר: "אני בוחר את כיכר הירדן".

מה יהיה? עכשיו גם אברהם ולוט יריבו ביניהם: אברהם שמע על הריב הגדול שפרץ בין הרועים, הוא נעש ללוט ואמר לו:

"אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין רְעִי וּבֵין רְעִיךָ, כִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אַנְחֵנוּ"

פסוק ח

רצו לחזור על הפסוק פעם נוספת ולבקש מהילדים לומר אותו תוך כדי הקריאה כדי שהפסוק יהיה שער בפיהם.

נאז אמר אברהם ללוט:

"נא כדאי שיהיה ריב בינינו, ולא כדאי שיהיה ריב בין הרועים שלנו. ורעי אנחנו אחים – אנחנו ממשפחה אחת.

נאז, לוט, הסתכל: כל הארץ לפניך. בחר לך ללכת לאן שאתה רוצה".

"וְהַיָּרְדֵן נָא מִעֵלָי, אִם הִשְׁמַאל וְאִם הַיָּמִין וְאִשְׁמַאלֶיךָ"

פסוק ט

אברהם אמר ללוט:

"אם אתה תבחר ללכת לצד ימין – אני אלק לשמאל ואם תבחר ללכת לצד שמאל – אני אלק לימין. העיקר שלא נריב".

כדאי ללוח את האמירה בתנועות ידיים ואולי לחזור פעמים

נוספת על האמירה ועל ההדגמה, כשכל פעם הוגנת פונה

לכיוון אחר. כך ממחישים שהאמירה "אם השמאל

ואוימינה" אין פירושה "בחר לך מקום שנשמט מצד שמאל",

אלא זו הצעה פתוחה הפרשת בפני לוט אפשרות לחיות

וראשון שבוחר. כלומר, אם אתה תבחר בצד אחד, אני

אנחתי בצד השני. אברהם ויתר ללוט.

וח יוש הרבה עשב

את חילופי הדברים

– השלמת החסר

י בהכללה "ותהי

ס. וילדים שליומו

ומריבה החסרים

ותואר סיטואציה

אברהם, או רועי

רועי לוט. אפשר

לחם על המריבות.

עוד, רועי אברהם

ושל אברהם נוגחים

ויס לעצמם את כל

ט עשב."

כדי שהילדים יוכלו

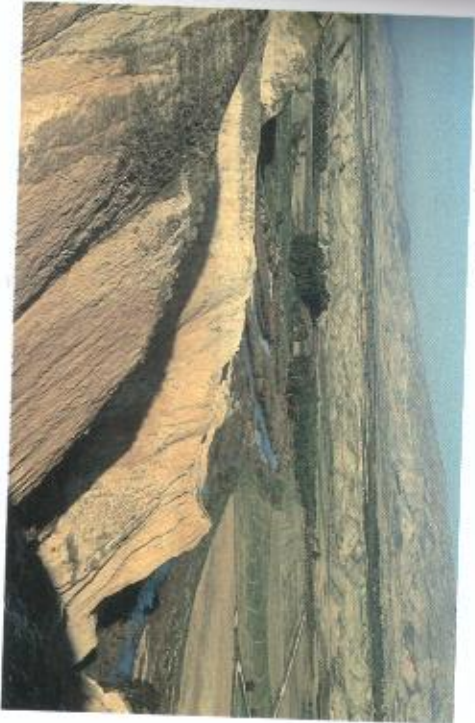
מה אמר ה' לאברהם?
ה' שוב הבטיח את הארץ לאברהם ולרעו אחריו.
ה' חסיף ואמר:

ספר ח"י

”קום התהלך בארץ לארפה ולקחנה לך אתננה”

חשוב להדגיש כל פעם מחדש את עניין ההבטחה. במהלך ספר בראשית ה' חוזר ומבטיח לכל אחד מהאבות את הארץ פעמים אחדות. ציון ההבטחה בכל פעם עשוי להבחין לילדים שהימצאותנו כארץ היא בזכות ומכוח ההבטחה. רצוני לסיים את סיפור היחידה בשיר "קום והתהלך בארץ"

כפר הירדן. צילום: בוקי בעני

הוא לא התעניין מי גר שם, איזה אנשים – טובים או רעים. כל מה שעניין אותו זה שהמקום יהיה טוב ונוח למרעה, שלא צריך ללכת חלוד ועוב כבד לרעות את הצאן, כי בכיכר הירדן יש עשב למרעה ומים בשפע. ראו מה עשה אברהם: ה' הבטיח לו שארץ כנען תהיה שלו. הוא החמין את לוי לבוא איתו. ועכשיו, כשהוא ביקש להפריד ממנו בגלל המרובות בין הרועים, הוא לא חתר לעצמו את השטח שהוא רוצה לחיות בו, אלא הציע ללוי לבחור ראשון, אף על פי שהוא ידע שמי שבוחר ראשון יכול לבחור את המקום הטוב ביותר.

בקטע זה מודגשת אהת ממולותו של אברהם כרודף שלום. רחמים של הקטע מהווה רקע להמשך – לסיפור על סדום ועמורה.

אברהם לא רצה שלוי יבחר בסדום כי שם גרו אנשים רעים, חוטאים ועושים מעשים רעים, כמו האנשים הרעים שהיו לפני המבול. אבל לוי בחר במקום שיהיה נוח למרעה, וכנראה שלא היה אכפת לו לגור עם האנשים הרעים והחטאים.

לוי נפד מאברהם, לקח עמו את הצאן ואת הבקר, וחלץ עם הרועים שלו לסדום.
סדום היתה אחת הערים שריו בכיכר הירדן, ושם הקימ לוט את אוהליו לו ולאנשים שהיו איתו.
ואברהם נשאר במקומו...
והנה הוא שומע שוב את קול ה' המדבר אליו:

”ישׁוּׁוּ עִתִּידָהּ וְאִתָּהּ יִשְׁׁמְׁרָהּ אֱלֹהִים
וְיִקְרָא שֵׁם יְיָ וְיִהְיֶה עָוֹלָם
וְיִהְיֶה יוֹשְׁבֵי עִתִּידָהּ עַד
עוֹלָם”

ספר ח"י - טו